

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 9 juli 2019

Mål nr

Ö 5538-18

PARTER

Klagande i hovrätten

PH

Ombud: Advokat MK

Motpart i hovrätten

Codan Forsikring A/S genom Trygg-Hansa Försäkring filial, 516404-4405

Fleminggatan 18

106 26 Stockholm

Ombud: Advokat MB

SAKEN

Hänskjutande enligt 56 kap. 13 § rättegångsbalken

**BESLUT OM HÄNSKJUTANDE ENLIGT 56 KAP. 13 §
RÄTTEGÅNGSBALKEN**

Svea hovrätts beslut 2018-11-16 i mål Ö 3763-18

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen förklarar att behörighet för en tingsrätt att pröva en skadelidandes talan mot det egna trafikförsäkringsbolaget om trafikskadeersättning kan grundas på 10 kap. 8 § rättegångsbalken.

SKÄL**Bakgrund**

1. PH väckte talan vid Södertälje tingsrätt mot Codan Forsikring A/S genom Trygg-Hansa Försäkring filial. Hon yrkade att Trygg-Hansa, som trafikförsäkringsgivare, skulle betala trafikskadeersättning för en personskada som hon drabbats av vid en trafikolycka som inträffat i Södertälje. Till stöd för tingsrättens behörighet åberopade hon 10 kap. 8 § rättegångsbalken.
2. Trygg-Hansa framställde en foruminvändning och gjorde gällande att talan grundades på ett påstått brott mot parternas försäkringsavtal. Tingsrätten fann att 10 kap. 8 § rättegångsbalken inte var tillämplig på PHs talan och avvisade käromålet.

Prejudikatfrågan

3. Sedan PH överklagat tingsrättens avvisningsbeslut har hovrätten med stöd av 56 kap. 13 § rättegångsbalken hänskjutit följande fråga till Högsta domstolen:

Kan behörighet för en tingsrätt att pröva en skadelidandes talan mot det egna trafikförsäkringsbolaget om trafikskadeersättning grundas på 10 kap. 8 § rättegångsbalken?

Forumregler

4. Allmänt forum i tvistemål är rätten i den ort där svaranden har sitt hemvist (jfr 10 kap. 1 § rättegångsbalken). Som alternativt forum till allmänt forum finns i 10 kap. 8 § rättegångsbalken vad som ibland benämns skadeståndsforum (*forum delicti*). I bestämmelsens första mening anges att talan i anledning av skadegörande handling må väckas vid rätten i den ort, där handlingen företogs eller skadan uppkom.

5. Tillämpningsområdet för 10 kap. 8 § rättegångsbalken har berörts i lagmotiven. Lagrådet uttalade att paragrafen borde få en utformning som gjorde den tillämplig även vid talan mot annan än den som företagit den skadegörande handlingen, inte bara när tredje mans ansvarighet inträder omedelbart på grund av lag, utan även då ersättningsskyldigheten beror på t.ex. en tagen försäkring. Paragrafen utformades i enlighet med Lagrådets uttalande. (Se NJA II 1943 s. 102 f.)

6. Motivens innebörd har diskuterats i den rättsvetenskapliga litteraturen. Det har sålunda anförts att 10 kap. 8 § rättegångsbalken inte är avsedd att tillämpas i fall där skador uppkommit på grund av kontraktsbrott. Det har dock även uttalats att bestämmelsen torde äga tillämpning i de fall där det är tveksamt om skadeståndsskyldigheten bör karaktäriseras som obligatorisk eller utomobligatorisk, eftersom det i sådana fall ofta är skadans omfattning som är tvistig. (Se Per-Olof Ekelöf m.fl., Rättegång II, 9 uppl. 2015, s. 38, N. Gärde, Nya rättegångsbalken, 1949, s. 88, Bengt Lindell, Civilprocessen, 4 uppl. 2017, s. 242 f., Roberth Nordh, Praktisk process V, Rättegångshinder, 2 uppl. 2019, s. 41 och Erik Söderlund, Rättegångsbalken, Del I kap. 1–12, 1970, s. 217 f.)

7. Av betydelse vid bedömningen av 10 kap. 8 § rättegångsbalken är emellertid också hur det system för reglering av trafikskador som följer av trafikskadelagen (1975:1410) har utformats.

Reglering av trafikskador enligt trafikskadelagen

8. Trafikskadelagen innehåller tvingande bestämmelser om obligatorisk trafikförsäkring. Som huvudregel ska trafikförsäkring finnas för ett motor-drivet fordon och det är fordonets ägare som är förpliktad att hålla fordonet försäkrat (se 2 §).

9. Vid bestämmande av trafikskadeersättning tillämpas bl.a. 5 kap. och 6 kap. 3 § skadeståndslagen (se 9 § trafikskadelagen). Ersättningen utgör emellertid inte i teknisk mening skadestånd. Systemet kan sägas innebära en skadeståndsrättslig reglering som kompletteras med regler av olycksfalls- och ansvarsförsäkringskaraktär (jfr Jan Hellner och Marcus Radetzki, Skadeståndsrätt, 10 uppl. 2018, s. 271 samt Lagrådets yttrande i prop. 1975/76:15 s. 249 f., jfr även Bertil Bengtsson, Försäkringsavtalsrätt, 4 uppl. 2019, s. 224).

10. Rätten till trafikskadeersättning följer av lag, låt vara att anspråk på trafikskadeersättning har kanaliserats till att hanteras inom ramen för enskilt tecknade, men obligatoriska, trafikförsäkringar. En trafikskadelidande kan vara uteslutande hänvisad till trafikskadeersättning inom ramen för det avtalsförhållande som uppkommer genom den egna trafikförsäkringen.

11. Regleringen om när och hur trafikskadeersättning utgår skiljer sig dock åt för person- respektive sakskada.

Trafikskadeersättning för personskada

12. Till förare eller passagerare, som skadas i motordrivet fordon som är i trafik, utgår trafikskadeersättning bara från trafikförsäkringen för det fordon som de färdades i (jfr 10 § första stycket trafikskadelagen). Enligt motiven är

en sådan ordning ägnad att underlätta och förenkla skaderegleringen. Den skulle också säkerställa en enhetlig behandling för alla dem som hade färdats i samma fordon (se prop. 1975/76:15 s. 65). Ersättning för annan personskada än den som regleras genom nyssnämnda bestämmelse kan i princip utkrävas från trafikförsäkringen för vilket fordon som helst som har orsakat skadan (jfr 11 § första stycket).

13. Lagen ger emellertid en ovillkorlig rätt till trafikskadeersättning för personskada, också när det inte finns något avtalsförhållande. Även om ett fordon – trots ägarens trafikförsäkringsplikt – skulle sakna trafikförsäkring, är den skadelidande berättigad till ersättning. Trafikförsäkringsföreningen svarar för den trafikskadeersättning som skulle ha utgått om fordonet hade varit försäkrat (jfr 16 § andra stycket första meningen).

Trafikskadeersättning för sakskada

14. Trafikskadelagens reglering avseende saksador är inte lika heltäckande som för personsador. Trafikskadeersättning för sakskada på fordonet och egendom som befordras med det utgår bara om skadan har uppkommit i följd av trafik med annat motordrivet fordon och då orsakats av vållande i samband med förandet av det andra fordonet eller genom bristfällighet på det fordonet. Ersättning utgår i så fall från trafikförsäkringen för det andra fordonet (10 § andra stycket). I andra fall utgår trafikskadeersättning, i enlighet med försäkringsavtalet, från trafikförsäkringen för det egna fordonet (11 § första stycket).

Bedömning

15. Behörighet för en tingsrätt att pröva en skadelidandes talan mot det egna trafikförsäkringsbolaget om trafikskadeersättning utesluts inte genom ordalydelsen av 10 kap. 8 § rättegångsbalken. Rättegångsbalkens förarbeten ger inte anledning att tolka bestämmelsen restriktivt.

16. Det saknas ändamålsskäl att göra någon processrättslig åtskillnad mellan å ena sidan de skadelidande som till följd av lag är hänvisade till ersättning ur den egna trafikförsäkringen och å andra sidan de skadelidande som kan tillgodogöra sig ersättning från annans trafikförsäkring (eller från Trafikförsäkringsföreningen). Snarast är det en fördel, inte bara av utrednings-skäl, om alla anspråk som härrör från en och samma skadehändelse (olycksfall) kan handläggas vid samma domstol.

17. Bestämmelsen i 10 kap. 8 § rättegångsbalken bör därför omfatta även talan mot den egna försäkringsgivaren i fall av trafikskadeersättning.

Slutsats

18. Det anförda medför att en tingsrätts behörighet att pröva en skadelidandes talan mot det egna trafikförsäkringsbolaget om trafikskadeersättning ska kunna grundas på 10 kap. 8 § rättegångsbalken. Den hänskjutna frågan ska besvaras i enlighet därmed.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gudmund Toijer, Ingemar Persson, Lars Edlund, Eric M. Runesson och Stefan Reimer (referent)
Föredragande justitiesekreterare: Anna Berglund